Klasik Türk Edebiyatı

On üçüncü asırda Osmanlı'nın kuruluşunda Hoca Dehhani ile başlayıp 16-17-18 asırlarda en büyük sanatçılarıyla olgunluk evresini yaşayan, on dokuzuncu asrın bitimine doğru Batı medeniyetinin tesiriyle değerini kaybetmeye başlayan bir edebiyat geleneğidir. Bu nedenle bu edebiyata "Eski Türk Edebiyatı" da denilmektedir. Divan edebiyatının temel anlatım aracı şiirdir.

Divan şiirinin gelişim çizgisi, OsmanlI'nın gücü, kültürel yaşamdaki zenginlik ve askeri alandaki güçle paralel yürümüştür. Nesre fazla önem verilmemiş, nesir dili ağırlaştırılmış, yabancı sözcük, tamlama ve dil kurallarıyla örülmüştür. Birçok şiirde dini motiflere İslam kültürüne rastlanır. Bu edebiyata, klasik kurallara bağlılığı nedeniyle "klasik Türk edebiyatı", saray ve çevresine seslendiği için "yüksek zümre edebiyatı", "saray edebiyatı" şiirlerin divan adı verilen bir kitapta toplanması nedeniyle de "divan edebiyatı" adları verilmiştir.

Divan Şiirinin Özellikleri Nelerdir

* Divan şiiri, geleneksel bir şiirdir.
* Kuralcı ve biçimci olmayı ön planda tutar.
* Hece ölçüsüyle yazılan birkaç şiir dışında, bütün şairler, aruz veznini kullanmıştır. Kafiyeler kesin kurallara bağlanmış, özellikle tam ve zengin kafiye kullanılmış, göz için uyak ilkesi benimsenmiştir.
* Divan şiirinin dili Osmanlıca zannedilmektedir ancak "**Osmanlıca**" diye bir dil tarihin hiçbir döneminde **olmamıştır**. Günlük yaşamda günümüz Türkçesi ile konuşan şairler aldığı Arapça ve Farsça eğitim nedeniyle hünerlerini gösterebilmek için şiirlerinde bolca yabancı sözcükler kullanmışlar ve bu karma ve bozulmuş Türkçeyi o dönem Arap harfleri ile de yazdıkları için bu edebiyatta kullanılan dil, farklı bir dil zannedilmektedir. "Osmanlıca" terimi dilbilimsel olarak tamamen yanlış bir kullanımdır. Divan şiirinin dili "Osmanlı Türkçesi"dir demek daha doğrudur.
* Divan şiirinde en küçük nazım birimi beyittir.
* Her beyit kendi içinde bir anlam bütünlüğüne sahiptir. Tek dizeden oluşan ve "azâde mısra" adı verilen şiirler de vardır.
* Bütün güzelliği, konu bütünlüğü değil, parça (beyit) güzelliği, bütünlüğü önemsenmiştir.
* Şiirlerde parça güzelliği esası uygulanmış; murabba, muhammes gibi bent bütünlüğüne dayalı nazım şekilleri de kullanılmıştır.
* Şiirler, şekil ve dil olarak daha çok Arap ve Fars kültürünü; zevk, zihniyet ve estetik açıdan ise Türk kültürünü yansıtır.
* Gazel, kaside, mesnevi, rubai, müstezat, musammat gibi Arap ve Fars (İran) edebiyatının ortak nazım şekilleri kullanılmıştır.
* Bu nazım biçimlerine Türk şairleri tarafından divan şiirine kazandırılan şarkı ve tuyuğ nazım biçimleri de eklenmiştir.
* Konu değil konunun işleniş şekli (üslûp) yani söyleyiş güzelliği, mükemmelliği hedeflenmiştirŞiirlerin özel adları, başlıkları yoktur.
* Gazel, kaside, murabba gibi başlıklarla adlandırılır.
* Sanat sanat için anlayışıyla hareket edilmiş, dolayısıyla bireysel ve soyut konular daha çok işlenmiştir.

Divan şairlerinin bir kısmı medrese kültürü ile yetişip Arap ve Iran edebiyatının etkisinde kalırken bir kısmı da Batı'da ortaya çıkan edebi akımlara benzeyen edebi anlayışlarla yoğrulmuştur. Türk-i Basit, Mahallileşme, Sebk-i Hindî ve Encümen-i Şuara adlarıyla anılan bu akımlar, divan şiirini biçimlendiren önemli etkenler arasındadır.